

Informacije

SIMPOZIJ O »SOCIJALISTIČKOM SAVEZU RADNOG NARODA JUGOSLAVIJE I RADNOM ČOVJEKU U BORBI ZA RAZVIJANJE SOCIJALISTIČKE DEMOKRATIJE«

(Simpozij održan u Beogradu od 10. do 13. januara 1966. godine)

Visoka škola političkih nauka u Beogradu organizirala je uz saradnju i podršku Sekretarijata Saveznog odbora SSRNJ naučni simpozij sa temom »Socijalistički savez radnog naroda Jugoslavije i radni čovjek u borbi za razvijanje socijalističke demokratije«. Simpozij se održavao u razdoblju od 10. do 13. januara 1966. godine u prostorijama Visoke škole političkih nauka u Beogradu. Ovaj je skup imao prvenstveno naučni karakter te je uz ostale istaknute naučne kao i političke radnike prisustvovao i izvjestan broj naših eminentnih sveučilišnih profesora.

Cilj je simpozija bio da se u okviru šire i naučno zasnovane rasprave ispituju, utvrde i obrade aktuelni problemi položaja radnog čovjeka i stvarne uloge Socijalističkog saveza u borbi za razvijanje socijalističke demokratije. Osnovni je akcent bio stavljen na pitanje što Socijalistički savez danas stvarno znači za radnog čovjeka, njegove samoupravne organe i naše društvo u cjelini, tj. da li je i u kojoj mjeri Socijalistički savez postao političko-samoupravni instrument u rukama radnih ljudi za razvijanje socijalističkih odnosa i kako se taj instrument danas koristi u našoj praksi.

Organizacioni odbor Simpozija primio je oko osamdesetak teorijskih i empirijskih radova koje je grupirao u pet tema. U prvoj je temi koja je imala naslov »Karakter, položaj i funkcije SSRNJ u političkom sistemu neposredne demokratije« dan historijski i komparativni osvrt na razvoj SSRNJ. Druga je tema obuhvatila »Normativne i realne odnose SSRNJ sa ostalim društveno-političkim zajednicama«. »Demokratska borba mišljenja u SSRNJ i formiranje javnog mnjenja« bilo je iznijeto u četvrtoj temi dok je posljednja obrađivala »Organizacionu strukturu i metode djelovanja SSRNJ«.

Fakultet političkih nauka u Zagrebu bio je na simpoziju zastupljen sa tri predstavnika koji su podnijeli svoje priloge. Dvojica od njih bila su također izabrana u radno predsjedništvo. Dekan Fakulteta prof. dr Ante Fiamengo podnio je simpoziju zapaženu temu »Birokratsko-oligarhijske tendencije savremenih društveno-političkih organizacija, značaj i uloga SSRNJ u njihovom prevazilaženju«. Sudjelujući u diskusiji dr Fiamengo je istakao misao koju su podvlačili kasniji diskutanti: »Ukoliko je jedno konkretno društvo unutar sebe više diferencirano, utoliko je istovremeno i više i raznovrsnije strukturirano. Što je pak izrazitija društvena struktura, to se nužnije rada potreba za društvenim organizacijama«.

Na simpoziju se razvila plodna i svestrana diskusija u kojoj su pored ostalog razmatrana pitanja unutrašnje organizacije i programske orijentacije SSRNJ, njegovog karaktera, položaja i funkcije u političkom sistemu neposredne demokratije kao i o njegovim odnosima s ostalim društveno-političkim i društvenim organizacijama, njegove uloge u odlučivanju o javnim poslovima i u formiranju javnog mnjenja. Pri tome su došli do izražaja i kritički stavovi o pojedinim pojavama, kao što je formalno učešće građana u donošenju odluka, odnosno neobaviještenost, njihova pasivnost pri sudjelovanju na zborovima birača kao i premali broj prisutnih, nedovoljno učešće građana pri predlaganju kandidata itd. Istaknuta je i potreba da se poduzmu mjere kako bi se takva situacija popravila. Razvila se također vrlo živa diskusija o političkom pluralizmu. Zaključeno je da u našim uslovima izgradnje socijalizma nema mjesta pluralizmu političkih partija, ali da je moguće govoriti o pluralizmu interesa. Zaštita naime pojedinih grupa interesa radnog čovjeka može biti povjerena različitim društveno-političkim organizacijama.

Zaključujući ovaj simpozij dr Najdan Pašić, profesor Visoke škole političkih nauka u Beogradu, iznio je da je ovaj skup dao plodne rezultate te se afirmirao kao efikasna forma za naučni pristup razmatranju pitanja o

društveno-političkom razvitku. Naglasio je da je simpozij pokazao da se analizi aktuelnih društvenih problema može prići i bez vremenske distance za koju plediraju neki naučni radnici. Dr Pašić je zaključio da je SSRNJ — usprkos njegovim nedostacima koji su istaknuti na simpoziju a na čijem se uklanjaju može i treba poraditi — sredstvo radnog čovjeka u borbi za razvijanje socijalističke demokratije.

Na kraju rada simpozija formirana je komisija koja će podnesene radove pripremiti za objavljivanje.

Posljednjem danu rada simpozija prisustvovali su i predsjednik Savezne skupštine Edvard Kardelj, predsjednik Saveznog odbora SSRNJ Lazar Koliševski, generalni sekretar Saveznog odbora SSRNJ Milentije Popović i član Izvršnog odbora Saveznog odbora SSRNJ Lidija Šentjurs.

N. G.

SIMPOZIJ O NARODNOOSLOBODILAČKOJ BORBI I SOCIJALISTIČKOJ REVOLUCIJI U JUGOSLAVIJI U ZAVRŠNIM GODINAMA RATA

(U povodu 20-godišnjice oslobođenja zemlje)

U dosadašnjoj našoj historijskoj literaturi koja tretira probleme NOB-e i socijalističke revolucije naroda Hrvatske kao i ostalih jugoslavenskih naroda, najveća pažnja posvećivala se izučavanju razdoblja do 1943. godine. Da bi se dalo znatno više podstreka izučavanju i razdoblju u završnim godinama rata (1944—1945), na inicijativu podružnice historičara u Zagrebu a uz potrebnu organizacionu pomoć Povijesnog društva Hrvatske, Saveza udruženja boraca NOR SR Hrvatske i Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske, Zagreb, održan je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu od 18. do 20. siječnja 1966. godine svečani simpozij u povodu 20-godišnjice oslobođenja zemlje.

Trodnevnom radu simpozija prisustvovalo je oko 200 učesnika, i to pretežno profesora i nastavnika koji predaju historiju ili druge društvene srodne predmete na srednjim i višim školama uglavnom sa područja SR Hrvatske. Pored njih ovom naučnom skupu prisustvovali su i mnogi javni i politički radnici te znatan broj naučnih suradnika odgovarajućih instituta i fakulteta, koji se bave izučavanjem tog razdoblja naše novije historije. Pozivu organizatora također su se odazvali i uzeli aktivno učešće na skupu i naučni radnici iz drugih republika: H. Čemerlić (BiH), M. Apostolski, M. Todorovski i V. Ivanovski (Makedonija) te Z. Lakić (Crna Gora).

Za razliku od dosadašnjih održanih naučnih skupova u Hrvatskoj na tematiku o narodnooslobodilačkoj borbi i socijalističkoj revoluciji, ovaj je uspio da okupi pored istaknutih naučnih radnika historičara naročito velik broj početnika i mladih naučnih radnika, odnosno suradnika raznih naučnih institucija i srednjoškolskih profesora. Među njima prije svega treba istaknuti suradnike nedavno tek osnovanog Instituta za historiju Slavonije u Slavonskom Brodu ne samo zbog učešća sa osam referata već i njihovih dosta zapaženih kvaliteta.

Na simpoziju je bilo podneseno ukupno trideset i sedam referata sa obiljem novog izvornog materijala i sa dosta raznovrsnom tematikom. O problemima razvoja narodne vlasti podneseno je jedanaest referata među kojima su bili zapaženi posebno radovi: H. Čemerlić, Formiranje narodne vlade Bosne i Hercegovine, F. Čulinović, Današnje značenje II zasjedanja ZAVNOH-a, H. Sirotković, ZAVNOH-ovi propisi o organizaciji narodne vlasti u prvoj godini njegovog djelovanja. Isto tako ne malu pažnju pobudili su radovi četrnaest učesnika o unutrašnjoj društveno-ekonomskoj i političkoj problematici tog razdoblja. Tu su posebno zanimljivi prilozi: V. Antića, Prilog historiji političke borbe za Istru 1944—1945. godine, F. Butić, O nekim političkim akcijama NDH uoči njenog sloma, Z. Krnića, Iseljavanje Nijemaca iz NDH u jesen 1944. godine, i J. Katusića, Rezultati NOB-e 1944—1945. godine materijalna su osnova definitivne pobjede socijalističke revolucije u Jugoslaviji. O vojnoj problematici naučne vrijednosti u kojima se uglavnom obrađuju operacije u završnom periodu NOB-e, i to pretežno na području sjevernog dijela Hrvatske. Također značajan prilog rasvjetljavanju međunarodnog položaja Ju-

gloslavije u završnom periodu rata dali su u ovim radovima: R. Šepić, NOB i pitanje jugoslavensko-talijanske granice, B. Krizman, Neki problemi međunarodnog položaja NOP između Konferencije u Teheranu i Konferencije u Jalti i V. Kljaković, Savezničke jedinice u Jugoslaviji 1944—1945. godine i pitanje njihovog boravka. S velikom pažnjom primljeni su radovi o kulturnoj i prosvjetnoj djelatnosti u toku narodnooslobodilačke borbe koje su podnijeli: I. Frangeš, Književnost u NOP-u 1944—1945. godine, M. Ogrizović, Djelatnost ZAVNOH-a na prosvjetnom planu, M. Detoni, Umjetnici u NOR i M. Hribar-Ožegović, četiri perioda teatra NOR i umjetnička politika revolucije.

Nakon podnesenih referata u veoma kratkom vremenu koje je bilo predviđeno za diskusiju o tolikom broju veoma interesantnih tema, uzelo je učesće samo nekoliko učesnika ograničivši se uglavnom na kraće polemičke intervencije o nekim izloženim problemima.

I pored velikog broja podnesenih referata i različite problematike koja se tretirala, pojedini dijelovi Hrvatske nisu u njima bili obuhvaćeni u potrebnoj mjeri. Tako npr. dok je područje Slavonije temeljitije bilo tretirano u deset referata, Lika, Kordun, Banija i Hrvatsko primorje, koji su odigrali veoma značajnu ulogu u NOB i socijalističkoj revoluciji, bili su samo zastupljeni djelomično ili gotovo nikako. Smatramo da je to prije svega propust organizatora simpozija odnosno odgovarajućih naučnih institucija, što o toj eventualnosti nisu dovoljno vodili računa. Organizator je isto tako trebao izvršiti i odgovarajuću selekciju referata, a i na vrijeme dostaviti njihove teze svim učesnicima te više vremena predvidjeti za diskusiju, što bi znatno pridonijelo većem uspjehu ovoga simpozija.

No i pored ovih i još nekih drugih, manjih propusta, smatramo da je u osnovi ovaj naučni skup pridonio boljem i potpunijem sagledavanju mnogih i raznovrsnih problema tog razdoblja, te ukazao i na postojanje široke mogućnosti daljnjeg izučavanja tih zbivanja i sa različitih drugih aspekata.

U završnoj riječi u ime organizatora predsjednik SUB NORSR Hrvatske M. Belinić dao je rezime osnovnih problema koji su dominirali u referatima na ovome skupu te ukazao na potrebu daljnjeg izučavanja ovog važnog razdoblja naše revolucije.

Mijo KLARIĆ